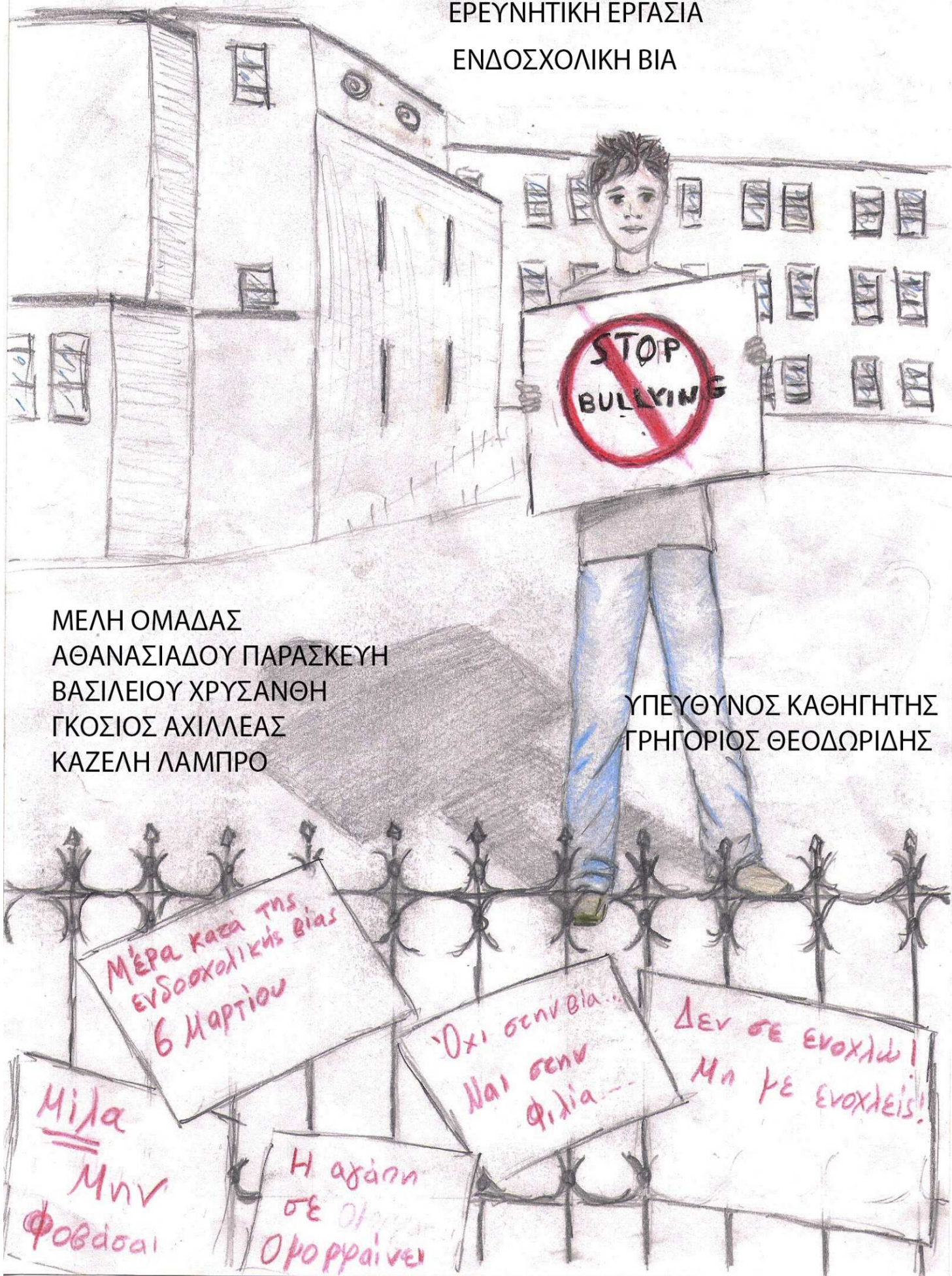

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ
ΓΚΟΣΙΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΚΑΖΕΛΗ ΛΑΜΠΡΟ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

1. Κεφάλαιο 1 ^ο : Εισαγωγή στο Bullying και η Ιστορία του	σελ. 3
2. Κεφάλαιο 2 ^ο : Είδη του Bullying.....	σελ. 4
Κεφάλαιο 2.1 : Σχολικός Εκφοβισμός.....	σελ. 4
Κεφάλαιο 2.2: Λεκτικός Εκφοβισμός	σελ. 4
Κεφάλαιο 2.3: Σεξουαλικός Εκφοβισμός.....	σελ. 5
Κεφάλαιο 2.4: Ψυχολογικός Εκφοβισμός.....	σελ. 6
Κεφάλαιο 2.5: Σωματικός Εκφοβισμός.....	σελ. 7
Κεφάλαιο 2.6: Διαδικτυακός Εκφοβισμός.....	σελ. 8
Κεφάλαιο 2.7: Φυλετικός Εκφοβισμός.....	σελ. 9
3. Κεφάλαιο 3 ^ο : Αίτια του Bullying.....	σελ. 11
4. Κεφάλαιο 4 ^ο : Επιπτώσεις του Bullying.....	σελ. 11
5. Κεφάλαιο 5 ^ο : Τρόποι Αντιμετώπισης.....	σελ. 14
6. Κεφάλαιο 6 ^ο : Αποτελέσματα Ερωτηματολογίων.....	σελ. 17
7. Κεφάλαιο 7 ^ο : Αποτελέσματα Σεμιναρίου και Συνέντευξη με το Θύμα....	σελ. 21
<u>Επίλογος</u>	σελ. 23

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εκφοβισμός μπορεί να οριστεί ως η επαναλαμβανόμενη δραστηριότητα επιθετικής συμπεριφοράς, με σκοπό να βλάψει ένα άλλο άτομο, σωματικά ή ψυχικά ή συναισθηματικά.

Τα είδη του εκφοβισμού είναι 6 :

φυλετικό (διαφορά χρώματος, γλώσσας, πολιτισμού)

ψυχολογικό

λεκτικό (χλευαστικό όνομα ή παρατσούκλι)

σωματικό (χτυπήματα ή κλωτσιές)

σεξουαλικό (ανάλογα με τις σεξουαλικές προτιμήσεις)

ηλεκτρονικό (cyberbullying)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ BULLYING

Ο όρος bully χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά το 1530 με την έννοια του «γλυκέ μου/ γλυκιά μου», και κατάγεται από την ολλανδική λέξη «boel» η οποία σημαίνει «αδερφός».

Η χρήση της σημασίας που χρησιμοποιείται σήμερα χρονολογείται από τον 18ο αιώνα, αλλά εκείνη την εποχή bullying θεωρούσαν μόνο λεκτικό και το σωματικό. Μέχρι το 19ο αιώνα ο όρος bullying δεν αναγνωριζόταν δημοσίως μέχρι την δημοσίευση μια γνωστής εφημερίδας με σκοπό να κάνει γνωστό αυτό τον όρο. Το 1862, η εφημερίδα TheTimes έγραψε το πρώτο περιστατικό εκφοβισμού αναφέροντας ότι ένας στρατιώτης πέθανε ή αυτοκτόνησε λόγω του bullying. Επίσης ήταν η πρώτη που ανέφερε τις επιπτώσεις του bullying και ανέφερε κιόλας ότι ο στρατιώτης αντιμετωπιζόταν σαν σκουπίδι.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Ο σχολικός εκφοβισμός έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια σε χιλιάδες σχολεία του κόσμου. Είναι ένα φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας που αναφέρεται στην χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή συνομήλικων παιδιών με στόχο να προκληθεί πόνος ή αναστάτωση. Εμφανίζεται κυρίως με την μορφή του λεκτικού εκφοβισμού (κοροϊδία, διακρίσεις, ντροπιαστικά σχόλια), του κοινωνικού εκφοβισμού (διάδοση φημών, καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, απομόνωση), του σωματικού εκφοβισμού (χτυπήματα, σπρωξίματα, κλωτσιές) και του ηλεκτρονικού εκφοβισμού (εκφοβισμός μέσω διαδικτύου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και social networks και μέσω μηνυμάτων στο κινητό τηλέφωνο)

Κύρια χαρακτηριστικά του σχολικού εκφοβισμού

1. πρόθεση από το παιδί- θύτη να βλάψει με διάφορους τρόπους το παιδί-θύμα
2. έλλειψη δικαιολογίας για τις πράξεις του ο θύτης
3. επανάληψη επιθετικής συμπεριφοράς από τον θύτη
4. ικανοποίηση που αντλεί ο θύτης από την βλάβη που προκάλεσε στο θύμα

Με βάση τα αποτελέσματα μια έρευνας που πραγματοποίησε η Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου σε συνεργασία με την Παιδαγωγική Σχολή του Α.Π.Θ, το 29% των μαθητών έχει υποστεί κάποια μορφή εκφοβισμού εντός του σχολείου με συχνότητα 2-3 φορές τον μήνα. Τα αγόρια είναι τις πιο πολλές φορές θύματα και θύτες εκφοβιστικής συμπεριφοράς, που εμφανίζονται στο σχολικό περιβάλλον. Τα παιδιά που γίνονται θύματα σχολικού εκφοβισμού εμφανίζουν αρχικά φόβο, απόγνωση και τάσεις φυγής. Αισθάνονται απειλή, τρόμο και αρνούνται να πάνε σχολείο. Επίσης μερικές φορές αυτά τα ίδια μπορούν να γίνουν θύτες απέναντι στα αδέρφια τους. Και σε αυτές τις περιπτώσεις η γονείς δηλώνουν άγνοια

ΛΕΚΤΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Η λεκτική βία αποτελεί δυστυχώς μέρος της ενδοσχολικής ή μη ενδοσχολικής βίας. Με την λεκτική βία καταστρέφεται ο ψυχικός κόσμος του αποδέκτη της. Πολλές φορές μπορεί να φθάσει στα άκρα αυτόν ή αυτούς που την δέχονται.

Η λεκτική βία, συνήθως ασκείται σε άτομα τα οποία θεωρούνται χαμηλών τόνων και σαφέστατα δεν προκαλούν με την συμπεριφορά τους το κοινό αίσθημα. Η λεκτική βία και ενίοτε τα λεκτικά «πυρά», δεν κάνουν διακρίσεις. Μπορεί να αναφέρονται για παράδειγμα στο πάχος ή μη, ενός ή κάποιων ατόμων, μέχρι και τη προσβολή της ατομικής αξιοπρέπειας. Τα άτομα τα οποία ασκούν την λεκτική βία, είναι αυτά τα οποία δεν έχουνε λάβει δυστυχώς από το γονεϊκό περιβάλλον την κατάλληλη ανατροφή από μικρή ηλικία, ώστε να ενταχθούν αξιότιμα στο κοινωνικό σύνολο. Ο εσωτερικός κόσμος των θιγμένων, δεν υπολογίζεται από αυτά τα άτομα και δυστυχώς οι θιγμένοι αποτελούνε πολλές φορές εύκολοι στόχοι για ξεσπάσματα των ατόμων που τους αρέσει να προκαλούνε με την συμπεριφορά τους. Τα άτομα που ασκούν την λεκτική βία, δεν μπορούνε να σκεφθούμε σε βάθος πως η άδικη άσκηση της λεκτικής βίας, μπορεί να οδηγήσει τους αποδέκτες της σε άσχημα αποτελέσματα, εξαιτίας της απόγνωσης τους... όπως σε τάσεις αυτοκτονίας, κάποιες φορές ή στην «καλύτερη» περίπτωση, στις επισκέψεις σε ειδικούς για την προσπάθεια αποκατάστασης του ψυχικού τους κόσμου.

Είναι μια μορφή βίας η οποία θα πρέπει να καταπολεμάται από την αρχή της εμφάνισης της. Η ευθύνη, σε αυτές τις περιπτώσεις, φαινομενικά μπορεί να υφίσταται στα άτομα τα οποία ασκούν κάθε μορφή βίας, αλλά αν εξετάσουμε καλύτερα το θέμα, οι άμεσα ιθύνοντες είναι οι ίδιοι γονείς αυτών των ατόμων. Με την σημαντικότερη αιτία, αυτή της έλλειψης ανατροφής, απέναντι στα παιδιά από το γονεϊκό περιβάλλον πριν και κατά την διάρκεια ένταξης τους στο κοινωνικό σύνολο.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Σε αυτό το είδος εκφοβισμού περιλαμβάνονται χειρονομίες, αγγίγματα, "αστεία" και σχόλια προς το θύμα, σκίτσα ή φωτογραφίες σεξουαλικού περιεχομένου με στόχο την δημιουργία αισθημάτων αμηχανίας, ντροπής και εξευτελισμού του θύματος. Ωστόσο ασκείται κυρίως στα κορίτσια που θεωρούνται πιο αδύναμα σε σύγκριση με τα αγόρια. Και αυτή με την σειρά της μπορεί να φτάσει σε μια κατάσταση πολύ δυσάρεστη η οποία μπορεί να φέρει επιπτώσεις τόσο στην σωματική όσο και στην ψυχολογική ακεραιότητα.

Ο σεξουαλικός εκφοβισμός αποτελεί εξαιρετικά σοβαρό πρόβλημα μέσα στα όρια του σχολικού χώρου και σημειώνει όλο και μεγαλύτερη αύξηση και εκδηλώνεται όλο σε μικρότερη ηλικία. Ο σεξουαλικός εκφοβισμός σημειώνεται με ποικίλες μορφές και είναι δυνατόν να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών, από ένα περιστατικό λεπτομερειακής ζωγραφιάς στη μορφή γκράφιτι σε κάποιο τοίχο του σχολείου, με υβριστικά σχόλια, απρεπή αγγίγματα έως και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις.

Επιπροσθέτως, η συγκεκριμένη μορφή εκφοβισμού περιλαμβάνει απειλές, λεκτική παρενόχληση, προσβλητικά γράμματα και εικόνες, αλλά και προσβλητικά μηνύματα με πονηρό περιεχόμενο χωρίς την θέληση του παιδιού στο οποίο απευθύνονται

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Αυτό το είδος εκφοβισμού μπορεί να περιλαμβάνει ένα συνδυασμό πολλών άλλων μορφών εκφοβισμού, όπως απειλές, μηνύματα και e-mails, προσβλητικές αναρτήσεις σε social networks, εκμετάλλευση, συναισθηματικό εκβιασμό, απειλές για την ασφάλεια κάποιου που έχει ως στόχο την πρόκληση ψυχολογικής βλάβης στο θύμα. Ο ψυχολογικός εκφοβισμός είναι επιπλέον η τάση ενός παιδιού ή μίας ομάδας παιδιών να χρησιμοποιεί συνεχή επιθετική ή αδικαιολόγητη συμπεριφορά ενάντια σε έναν συμμαθητή του, όχι εξαιτίας κάποιας προσωπικής σύγκρουσης ή συμφερόντων, αλλά με σκοπό να προσανατολίσει το στόχο της επίθεσης και να τον υποτάξει ή να ελέγξει τα συναισθήματά του.

Χαρακτηριστικά του ψυχολογικού εκφοβισμού

1. εξαίρεση κάποιου από ομάδες ή δραστηριότητες λόγω φόβου
2. εκφοβισμοί, διάδοση κακοηθών φημών ή ψεμάτων για κάποιο άτομο

3. παρενοχλήσεις που προκαλούν ταπείνωση με αποτέλεσμα το θύμα να αναγκάζεται να κάνει πράγματα που δεν θέλει
4. άρνηση να μιλήσει σε κάποιον

Στον ψυχολογικό εκφοβισμό παρατηρούνται φραστικές επιθέσεις όπως:

βρισιές, προσβολές, απειλές, γελοιοποίηση συνεσταλμένων παιδιών, συστηματική χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων, εκτεταμένη χρήση παρατσουκλιών, κ.τ.λ.

ΣΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Οι μαθητές μέσα στο σχολικό περιβάλλον αποφεύγουν συνήθως την άσκηση του σωματικού εκφοβισμού εκτός κι αν συμβεί όταν δεν πέσει στην αντίληψη κάποιου καθηγητή. Ένα σπρώξιμο ή μια χειρονομία είναι αρκετή για να αρχίσει ένας ξυλοδαρμός που κάποιες φορές καταλήγει σε δυσάρεστα αποτελέσματα όπως ένας σοβαρός τραυματισμός. Τα άτομα αυτά που το ασκούν θεωρούν τον εαυτό τους <<νταή>> και <<μάγκα>>.

Σωματικός εκφοβισμός: περιλαμβάνει σπρωξίματα, σκουντήματα, αγκωνιές, κλωτσιές, τρικλοποδιές, γροθιές, προσβλητικές χειρονομίες και άλλους τύπους σωματικής βλάβης. Επιπλέον, αφορά όλες τις μορφές σωματικών επιθέσεων καθώς και τις καταστροφές πραγμάτων.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (CYBERBULLYING)

Ο όρος **Διαδικτυακός εκφοβισμός (Cyberbullying)** αφορά τον εκφοβισμό, την απειλή, την ταπείνωση ή την παρενόχληση παιδιών, προ εφήβων και εφήβων που δέχονται εκφοβισμό από συνομήλικους τους μέσω της χρήσης του διαδικτύου, των κινητών τηλεφώνων ή άλλων τεχνολογικών συσκευών.

Συχνά οι νέοι οδηγούνται στον διαδικτυακό εκφοβισμό εξαιτίας της βίωσης έντονων συναισθημάτων όπως θυμός, απόγνωση ή και εκδίκησης, που μπορεί να προέρχεται τόσο από προβληματικές σχέσεις που υπάρχουν στον οικογενειακό του περιβάλλον όσο και εξαιτίας μιας ευρύτερης κοινωνικής λειτουργικότητας που παρουσιάζει το άτομο. Σε μερικές περιπτώσεις ο διαδικτυακός εκφοβισμός αποτελεί μορφή ψυχαγωγίας στοχεύοντας στην εκδήλωση ποικίλων αντιδράσεων και στην ικανοποίηση αναγκών που σχετίζονται με την επιβολή εξουσίας και ελέγχου. Σπανιότερα, η αποστολή μηνυμάτων σε λάθος παραλήπτες μπορεί να αποτελέσει αιτία του φαινομένου.

Κυριότερες μορφές του διαδικτυακού εκφοβισμού είναι:

1. επαναλαμβανόμενη αποστολή ηλεκτρονικών ή τηλεφωνικών μηνυμάτων
2. παρέμβαση ή παρενόχληση οποιασδήποτε διαδικτυακής δραστηριότητας του ατόμου
3. δημιουργία ψεύτικων διαδικτυακών προφίλ
4. είσοδος σε προσωπικούς διαδικτυακούς λογαριασμούς του ατόμου
5. αποστολή φωτογραφιών του ατόμου ή άλλου είδους μαγνητοσκοπημένου υλικού
6. αποστολή προσωπικών πληροφοριών του ατόμου σε πολλαπλούς παραλήπτες
7. αποστολή απειλητικών μηνυμάτων σε άλλα άτομα υποκρινόμενοι το άτομο που εκφοβίζεται
8. υποκίνηση τρίτων για διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση του ατόμου

Συνήθως πρωταγωνιστικό ρόλο παίζουν τα απειλητικά μηνύματα στο κινητό η στο διαδίκτυο. Η διάδοση φωτογραφικού υλικού ή βίντεο χωρίς την θέληση αυτού που εικονίζεται, παραβιάζει τα ατομικά του δικαιώματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το διαδίκτυο να μετατρέπεται σ' έναν εφιάλτη γι' αυτό το παιδί και να νιώθει την προσωπική του ζωή να κινδυνεύει.

Το φαινόμενο του Διαδικτυακού εκφοβισμού εγκυμονεί σοβαρές επιπτώσεις για την ψυχική υγεία του θύματος, αλλά και του θύτη. Η αυτοεκτίμηση του ατόμου που υφίσταται Διαδικτυακό εκφοβισμό πλήττεται έντονα τόσο ώστε σε μερικές περιπτώσεις συνδέεται με το αίσθημα της ενοχής. Το άτομο αρχίζει να αναπαράγει αρνητικές σκέψεις και η επίδοση των κοινωνικών του ικανοτήτων μειώνεται σημαντικά. Κάποιες φορές, κυρίως κατά την εφηβική ηλικία η αποχή από το σχολείο και από τις παρέες των συνομηλίκων αποτελεί προσωρινό καταφύγιο, ενώ ταυτόχρονα η αυτοκτονία θεωρείται ως η μοναδική λύση στο πρόβλημα. Άτομα που δέχτηκαν έντονα Διαδικτυακό εκφοβισμό ενδέχεται στο μέλλον να παρουσιάσουν μεγαλύτερη αστάθεια στις διαπροσωπικές τους σχέσεις συνοδευόμενη από την κοινωνική απομόνωση.

Από την άλλη, οι εκφοβιστές τείνουν να είναι άτομα με έντονη αντικοινωνική συμπεριφορά, επιρρεπή στο αλκοόλ και απομονωμένα από τους συνομηλίκους. Μακροπρόθεσμα αντιλαμβάνονται ότι ο εκφοβισμός δεν αποτελεί μορφή ικανοποίησης και αναγνώρισης, βιώνοντας έτσι έντονη προσωπική απογοήτευση.

ΦΥΛΕΤΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Ο ρατσισμός είναι το δόγμα που αναπτύσσεται με σύνδεσμο συγκεκριμένων γνωρισμάτων "traits", όπως π.χ. εθνικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά κ.λπ., προκειμένου να αναγάγει μια ομάδα αντίστοιχα (κοινωνική, φυλετική, θρησκευτική), ως υπέρτερη άλλων.

Το πιο συνηθισμένο είδος ρατσισμού είναι το λεγόμενο φυλετικό (εκ της ιταλικής λέξης *razza*=φυλή).

Ο φυλετικός εκφοβισμός προέρχεται από πολιτικές ιδεολογίες που κατατάσσει τους ανθρώπους σε διάφορες τάξεις και υποστηρίζει την ανωτερότητα μια φυλής από μία άλλη π.χ. λευκοί – έγχρωμοι, Γερμανοί – εβραίοι.

Φυλετικός, εθνικός και θρησκευτικός ρατσισμός. Το είδος αυτό αποτελεί ειδική περίπτωση εκφοβισμού, που εκφράζει σωματικά, κοινωνικά και ψυχολογικά και στοχεύει στο στιγματισμό του θύματος, λόγω εθνικότητας, κοινωνικής προέλευσης ή τάξεις, οικονομικής κατάστασης ή λόγω κάποιας ιδιαιτερότητας στην προφορά που προδίδει την οικογενειακή ή τοπική προέλευση του θύματος κ.τ.λ. Ο φυλετικός εκφοβισμός μεγιστοποιεί και ενισχύει τις προ υπάρχουσες εμπειρίες του θύματος, που συνδέονται με αισθήματα ματαίωσης και αποστέρησης. Διαφορετικότητα και ποικιλομορφία. Ορολογίες αρκετά γνώριμες στους μαθητές της τελευταίας δεκαετίας. Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους κυρίως στις μέρες μας αυξάνονται ραγδαία τα περιστατικά εκφοβισμού απέναντι σε συγκεκριμένα άτομα. Άτομα που άθελα τους έχουν κάποιες διαφορές σε σχέση με την πλειοψηφία των υπολοίπων, όσων αφορά το εθνικοπολιτικό τους υπόβαθρο, την κοινωνικοοικονομική του θέση ή απλώς τις πεποιθήσεις τους. Αλλά και άτομα αδύναμα, τα οποία μη μπορώντας να υπερασπιστούν τον εαυτό τους, γίνονται θύματα των <<δυνατών>> και αφήνουν τον οποιονδήποτε να τους επιβάλλεται και να θίγει την τρυφερή προσωπικότητά τους.

Τα αίτια του φυλετικού εκφοβισμού στα σχολεία είναι :

1. πνευματικά αίτια
2. υιοθέτηση ρατσιστικών αντιλήψεων στα πλαίσια της κοινωνικοποίησης μέσω των πρωτογενών και δευτερογενών κοινωνικών ομάδων π.χ. οικογένεια, σχολικό περιβάλλον
3. οικονομικοί λόγοι π.χ. εκμετάλλευση αλλοδαπών που αποτελούν φθηνά εργατικά χέρια
4. έλλειψη παιδείας

Αίτια του Σχολικού Εκφοβισμού

Το φαινόμενο της θυματοποίησης, γνωστό και ως bullying, είναι ένα από τα πιο συνήθη φαινόμενα της εποχής μας. Για να μπορέσουμε να το καταλάβουμε και να το εξαλείψουμε θα πρέπει να πάμε στις ρίζες του φαινομένου και τα εξετάσουμε τα αίτια, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν κάποιον να θυματοποιηθεί ή να θυματοποιηθεί.

Τα κυριότερα αίτια είναι

- i. Έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και άγνοιας, σε σχέση με τη διαχείριση ανάλογων κρίσεων από τους ενήλικες που βρίσκονται στο περιβάλλον του παιδιού. (εκπαιδευτικοί, γονείς)
- ii. Οι οικογενειακοί παράμετροι, όπως η έλλειψη ενθάρρυνσης, φροντίδας και ισορροπημένης σχέσης μεταξύ γονέων. Επίσης, οι οικογενειακές συγκρούσεις και προβλήματα (π.χ. διαζύγιο) , θέματα παραμέλησης και κακοποίησης των παιδιών από τους γονείς τους και το κυριότερο η έλλειψη υποστήριξης των παιδιών μέσα στην οικογένεια ανήκουν και αυτά στους παραμέτρους της οικογένειας.
- iii. Η εφηβεία ως στάδιο ανάπτυξης και αναγνώρισης της ταυτότητας του ατόμου. Συνήθως αυτή η ανάπτυξη περιέχει τα παιδιά που είναι ευαίσθητα, ευέξαπτα, έχουν εχθρική στάση προς τους άλλους, εναντιώνονται προς κάθε μορφή εξουσίας, έχουν έλλειψη αυτοπεποίθησης ή αίσθημα παντοδυναμίας.
- iv. Η μεγάλη έμφαση από τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς προς τα παιδιά για μια ακαδημαϊκή επιτυχία, καθώς νομίζουν πως η σχολική επιτυχία εκλαμβάνεται σαν ένας σημαντικός δείκτης στη ζωή του παιδιού, ενώ αυτό δεν είναι ότι πραγματικά θέλει το παιδί με αποτέλεσμα αυτό να οδηγεί το ίδιο σε όχι τόσο καλές αποδόσεις κάνοντας το να νιώθει ανεπαρκές. Επίσης το οδηγεί στη διαμόρφωση μιας αρνητικής ταυτότητας προς τους έξω, και την ένταξή του σε συμμορίες και σε συμπεριφορές βίας και επιθετικότητας στο σχολικό περιβάλλον ή και σε επεισόδια με μαθητές που έχουν καλές επιδόσεις.
- v. Η έλλειψη συμμετοχής του παιδιού σε σχολικές δραστηριότητες ή και σε εξωσχολικές με σκοπό την εκτόνωση του άγχους.

Επιπτώσεις Bullying

Το bullying έχει σοβαρές σωματικές, κοινωνικές και πνευματικές επιπτώσεις τόσο στη ζωή του θύματος όσο και το θύτη αν όχι περισσότερο στου θύτη.

Θύματα

Συνέπειες (σωματικές) εκφοβισμού: θύματα

- Γρατζουνιές, στραμπουλήγματα, διαστρέμματα, διάσειση
- Συχνοί πονοκέφαλοι, πόνοι πλάτης, στομαχόπονοι
- Αϋπνία, εφιάλτες
- Απώλεια όρεξης ή ακόμα και βουλιμία
- Αύξηση ορμονών του στρες
- Αδύναμο ανοσοποιητικό σύστημα, μεγαλύτερη πιθανότητα τραυματισμού στα πρώτα 15' μετά το περιστατικό
- Εύκολη απώλεια ισορροπίας, παραπατήματα

Συνέπειες (πνευματικές) εκφοβισμού: θύματα

- Μειωμένη ικανότητα συγκέντρωσης, δυσκολίες στη μνήμη και στη μάθηση
- Έλλειψη κινήτρων για μάθηση
- Χαμηλό προφίλ στην επικοινωνία, δε λένε τις σκέψεις τους από φόβο κοροϊδίας
- Αποφεύγουν να τραβούν την προσοχή με τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία ακόμα και με ερωτήσεις
- Άρνηση, συχνές απουσίες
- Μειωμένη σχολική επίδοση
- Αυτοκτονικές τάσεις

Συνέπειες (κοινωνικές) εκφοβισμού: θύματα

- Ακολουθούν συχνά ομάδα δημοφιλών-νταήδων και υπομένουν την κοροϊδία από φόβο χειρότερης μορφής βίας
- Προσκόλληση σε ένα φίλο, υποτακτικά, από φόβο μην τον χάσουν και μείνουν μόνα
- Συνδέονται με παιδιά με επίσης έλλειμμα στις κοινωνικές δεξιότητες όπως τα ίδια που δεν μπορούν να τα προστατέψουν από τη βία
- Δυσκολία να δημιουργήσουν αληθινούς φίλους ακόμα και όταν η βία σταματήσει

Συνέπειες (αυτοεικόνα) εκφοβισμού: θύματα

- Η κοροϊδία μειώνει την αυτοεκτίμησή τους, ιδιαίτερα όταν αυτή σχετίζεται με τη «διαφορετικότητά» τους (σωματική διάπλαση, εθνικότητα, κλπ.)
- Παιδιά που δεν αποδέχονται τον εαυτό τους όπως είναι, γίνονται ιδιαίτερα ευαίσθητα σε οποιοδήποτε είδους κριτική
- Είναι ιδιαίτερα αυστηρά και απαιτητικά με τον εαυτό τους
- Κρίνουν τον εαυτό τους και σταδιακά όλους τους άλλους

Συνέπειες (ψυχολογικές) εκφοβισμού: θύματα

- Βρίσκεται συνέχεια σε ετοιμότητα και σε κατάσταση άμυνας
- Νιώθουν φόβος, αγωνία και νευρικότητα
- Δε μπορεί να χαλαρώσει, ούτε στις κοινωνικές του επαφές
- Γίνεται συχνά πολύ επιθετικό, ως αντίδραση στη βία
- Εκτονώνεται στο σπίτι, γίνεται ιδιαίτερα εχθρικό και αγενές
- Μιλάει χαμηλόφωνα ή γρήγορα και «μασάει» τις λέξεις του
- Εμφανίζει κατάθλιψη

Συνέπειες εκφοβισμού (μακροπρόθεσμες): θύτες

- Αδυνατούν να αποδεχτούν τον εαυτό τους και να αντλήσουν δύναμη και αυτοεκτίμηση με θετικούς, δημιουργικούς τρόπους
- Δυσκολεύονται να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν διαπροσωπικές σχέσεις, και να διαχειριστούν τον θυμό τους
- Οι οπαδοί τους αποχωρούν σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν και μένουν μόνοι, με άγχος και τάσεις κατάθλιψης και αυτοκτονίας
- Έχουν αυξημένο κίνδυνο νεανικής και ενήλικης εγκληματικότητας, χρήση ουσιών και αλκοόλ
- Αυξημένη πιθανότητα βίαιης συμπεριφοράς προς τα παιδιά και τη σύντροφο μέσα στην οικογένειά τους
- Επιπλέον, υψηλά είναι τα επίπεδα κατάθλιψης και άγχους και για τους θύτες. Για τους θύτες/θύματα μάλιστα τα επίπεδα αυτά είναι ακόμη πιο υψηλά και από των θυτών και από των θυμάτων, ενώ οι θύτες/θύματα συνιστούν επιπροσθέτως ομάδα υψηλού κινδύνου για αυτοκτονικό ιδεασμό (Espelage & Swearer, 2003).
- Το παιδιά του σήμερα είναι οι γονείς του αύριο. Και τα συγκεκριμένα παιδιά ως γονείς πιθανότατα θα αναθρέψουν τους θύτες της επόμενης γενιάς, δημιουργώντας έτσι έναν φαύλο κύκλο σχολικού εκφοβισμού.

Συνέπειες εκφοβισμού (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες): παρατηρητές

- Συναισθηματικές διαταραχές και διαταραχές στην συμπεριφορά.
- Μετατραυματικό άγχος, γενικό άγχος, Θυμός/ Οργή
- κατάθλιψη, διασχιστική διαταραχή και αυτοκαταστροφική ή επιθετική συμπεριφορά.
- Αν εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα βίας , είναι πιθανό να εμφανίσουν συμπτώματα ψυχικού τραύματος σε αντίθεση με αυτούς που εκτίθενται σε χαμηλότερα επίπεδα βίας.
- Έρευνα των Espelage και Swearer δείχνει πως οι μαθησιακές ικανότητες των μαθητών, που εκτίθενται σε σχολική βία, μειώνονται κατά 14% σε μαθητές γυμνασίου και κατά 22% σε μαθητές δημοτικού.
- Προσέχουν υπερβολικά τις κινήσεις τους και γίνονται επιφυλακτικοί στις συναναστροφές τους ή ακόμη και καχύποπτοι, από φόβο μη στοχοποιηθούν από τους νταήδες.

- Οι παρευρισκόμενοι, τέλος, μπορεί να μάθουν ότι ο εκφοβισμός είναι ένας γρήγορος και αποτελεσματικός τρόπος για να επιτύχει κανείς αυτό που θέλει (Sharp & Smith, 1994). Και ως ενήλικες μπορεί να συνεχίσουν να αποδέχονται την υιοθέτηση επιθετικών μορφών συμπεριφοράς από κάποιον τρίτο ως φυσιολογικές και να του παράσχουν τη σιωπηρή τους συναίνεση.

Τρόποι Αντιμετώπισης

Τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης

Στα πλαίσια της πρόληψης έχουν εφαρμοστεί κάποια προγράμματα κατά του εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας (π.χ. Νορβηγικό μοντέλο Dan Olweus, φινλανδικό μοντέλο ΚΙΝΑΚΟΥΛΟΥ, στην Ελλάδα το πρόγραμμα της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. «Stop στην ενδοσχολική βία» κ.α.).

Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών οφείλεται κυρίως στην υιοθέτηση της Κοινωνικής-Οικολογικής προσέγγισης, μιας ολιστικής προσέγγισης, που στοχεύει στην αλλαγή του κλίματος του σχολείου, ώστε να μην αναπαράγει τη βία. Στα πλαίσια της ολιστικής προσέγγισης οι παρεμβάσεις αφορούν όλους: το σχολείο, την τάξη, τον εκπαιδευτικό, τους μαθητές, τους γονείς τους και ολόκληρη την τοπική κοινωνία.

Κάποιες αποτελεσματικές πρακτικές, σε επίπεδο σχολείου και τάξης, για εφαρμογή μιας στρατηγικής ενάντια στη βία, είναι:

- σε επίπεδο σχολείου:
 σύνταξη Σχολικής Επιτροπής ενάντια στον εκφοβισμό & την ενδοσχολική βία
 σύνταξη Διακήρυξης του σχολείου ενάντια στη βία: δικαιώματα-υποχρεώσεις-καθήκοντα για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
 αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου
 ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας
- σε επίπεδο τάξης:
 συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό & τις μορφές της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού
 συζήτηση για τις επιπτώσεις του εκφοβισμού
 ενημέρωση σχετικά με το γιατί η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτά από το σχολείο
 τρόποι & προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση από τους μαθητές: σύνταξη των κανόνων της τάξης ενάντια στη βία

παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εκφοβισμό
προαγωγή των συνεργατικών αλληλεπιδράσεων
παροχή ευκαιριών για θετική έκφραση της επιθετικότητας (π.χ. μέσω των αθλημάτων)
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας έχει ρόλο και ευθύνη για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Ο βαθμός εμπλοκής κάθε μέλους, σχετίζεται τόσο με την ιδιότητά του, όσο και με τη σοβαρότητα, τη συχνότητα και την ένταση του περιστατικού εκφοβισμού. Άλλος είναι ο ρόλος και η ευθύνη του διευθυντή του σχολείου, άλλος του δασκάλου, άλλος των συμμαθητών, άλλος των γονιών.

Ωστόσο, θα πρέπει όλοι να συνεργαστούν σε ένα πλαίσιο παράλληλων δράσεων, διότι, αφού η αιτιολογία του εκφοβισμού είναι πολυπαραγοντική και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη.

Άμεσες Δράσεις:

- Διευθυντής:

Καταγράψτε το περιστατικό, δίνοντας πληροφορίες για το πού και πότε συνέβη το περιστατικό, για το ποιο συμμετείχαν, ποιο παρατηρούσαν, τι μορφή εκφοβισμού ασκήθηκε και περιγράφοντας το τι ακριβώς έγινε.

Διατηρείστε αρχείο καταγραφής των περιστατικών, ώστε να μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε αυτό και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη

Προσδιορίστε αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά παραβίασης των κανόνων ενάντια στη βία

Αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη εκφοβιστική συμπεριφορά, επικοινωνήστε με τους γονείς του παιδιού τηλεφωνικά και κανονίστε μια συνάντηση για να συζητήσετε

Καθορίστε τις συνέπειες για το παιδί που εκφοβίζει, ύστερα από τη συζήτηση με τους γονείς, το παιδί που εκφοβίζεται, τα παιδιά-υποστηρικτές του παιδιού που εκφοβίζει, και τη Σχολική Επιτροπή

Σχεδιάστε τον τρόπο παρακολούθησης του προβλήματος ώστε να έχετε εποπτεία της εξέλιξης της κατάστασης

- Εκπαιδευτικοί:

Μιλήστε στο παιδί που εκφοβίζεται και ακούστε με προσοχή και σοβαρότητα αυτά που έχει να σας πει. Διαβεβαιώστε το παιδί ότι θα ανταποκριθείτε άμεσα για να το προστατεύσετε και ότι είστε διαθέσιμος να παράσχετε κάθε δυνατή βοήθεια. Πείτε στο παιδί, να σας κρατά ενήμερο σχετικά με οποιαδήποτε εξέλιξη

Συζητήστε με τους γονείς του παιδιού, εκφράστε τις ανησυχίες σας και δείξτε ότι είστε αποφασισμένος να αναλάβετε δράση

Εξακριβώστε ποιο παιδί είναι αυτό που εκφοβίζεται ή αυτό που εκφοβίζει

Εξακριβώστε αν υπάρχει ομάδα παιδιών η οποία ενθαρρύνει ή/και υποστηρίζει το παιδί που εκφοβίζει

Οδηγήστε το παιδί που εκφοβίζει στο γραφείο του Διευθυντή και συζητήστε σοβαρά μαζί του για το περιστατικό

Υποστηρίξτε το παιδί που εκφοβίζεται σε συνεργασία με τον Διευθυντή

- Συμμαθητές μέσα στην τάξη:

Προσδιορίστε ποιοι συμμαθητές σας ήταν παρόντες στο περιστατικό εκφοβισμού
Ξεκαθαρίστε αν συμμετείχαν ως ουδέτεροι παρατηρητές ή αν ενθάρρυναν το παιδί που εκφοβίζει

Συζητήστε μαζί τους για το ποια θα ήταν η κατάλληλη συμπεριφορά σε μια τέτοια περίπτωση (π.χ. να μιλήσουν σε κάποιον ενήλικα για να βοηθήσει) και για το ποιες ευθύνες έχουν όταν παρατηρούν να συμβαίνει περιστατικό εκφοβισμού

Συζητήστε σχετικά με το τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει για να αποφευχθεί ο εκφοβισμός και να εξασφαλίσουν ένα ασφαλές περιβάλλον τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συμμαθητές τους

Κάποια μοντέλα συνομηλίκων, που αποτελούν στρατηγικές αντιμετώπισης των περιστατικών εκφοβισμού από μαθητές προς μαθητές στο πλαίσιο του σχολείου, είναι επιγραμματικά:

Η προσέγγιση που δεν εστιάζει στο φταίξιμο

Προσεγγίσεις υποστήριξης μεταξύ των συνομηλίκων

Το μοντέλο του «συνομηλικού πρότυπο»

Το μοντέλο της «συμβουλευτικής μεταξύ συνομηλίκων»

Το μοντέλο της «Διαμεσολάβησης»

- Γονείς παιδιού που εκφοβίζεται:

Συνεργαστείτε στενά με το σχολείο για να πληροφορηθείτε για την έκταση και τη σοβαρότητα του περιστατικού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του

Παρέχετε στο παιδί σας υποστήριξη και ασφάλεια, χωρίς να το κατακρίνετε

Ακούστε προσεκτικά τι έχει να σας πει το παιδί σας για τα συναισθήματά του και για τις ανάγκες του

Παρακολουθείτε την εξέλιξη της κατάστασης αλλά και την υγεία του παιδιού σας

Αν το παιδί σας παραπονιέται για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι έχει σωματικούς πόνους, αν παρατηρείτε ότι έχει δυσκολίες στον ύπνο ή αν αρνείται επίμονα να πάει στο σχολείο, επισκεφτείτε έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.

- Γονείς παιδιού που εκφοβίζει:

Συζητήστε με τον Διευθυντή του σχολείου για το περιστατικό εκφοβισμού που προκλήθηκε από το παιδί σας

Συνεργαστείτε με το σχολείο, για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παιδιού σας σχετικά με τη βία

Συνεργαστείτε με τον Διευθυντή και τον δάσκαλο του παιδιού σας για την εφαρμογή των κανόνων, των συνεπειών και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών

Παρακολουθήστε την εξέλιξη της κατάστασης και συνεργαστείτε στενά με το σχολείο.

Παρατηρήστε αν το παιδί σας εμπλέκεται συχνά σε καβγάδες ή εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά και με τα παιδιά της γειτονιάς ή και με εσάς στο σπίτι. Μιλήστε γι' αυτά στο Διευθυντή και το δάσκαλο της τάξης και συνεργαστείτε μαζί τους για να πάρετε βοήθεια

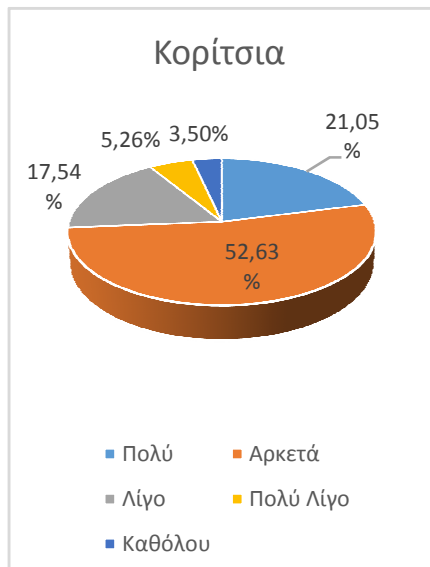
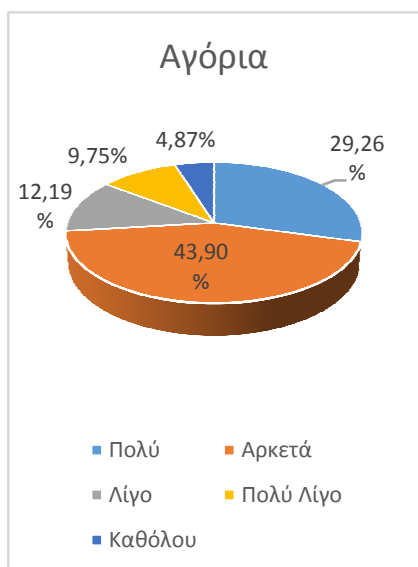
Όλα τα παραπάνω αποτελούν κάποιες άμεσες δράσεις σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης στις οποίες μπορεί να προβεί το σχολείο, από μόνες τους όμως δε μπορούν να δώσουν λύση στο πρόβλημα του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.

Χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης, στο οποίο να συμμετέχει το σύνολο της σχολικής κοινότητας αλλά και ευρύτεροι κοινωνικοί φορείς, προκειμένου να υπάρξει αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

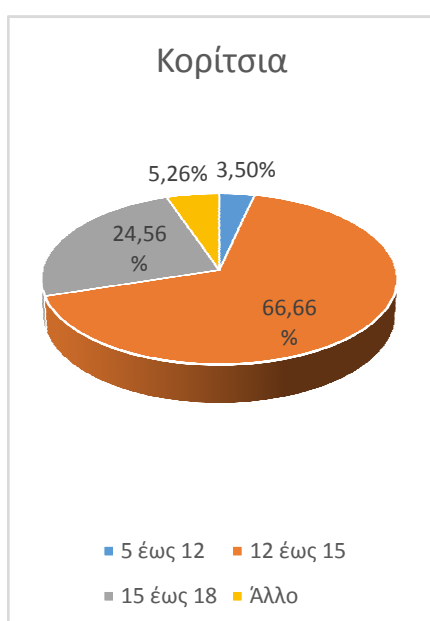
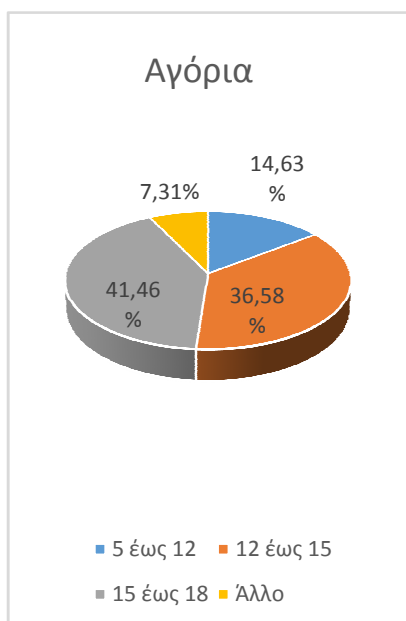
Συμπεράσματα Ερωτηματολογίων

Στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας δόθηκαν ερωτηματολόγια σε άτομα γυμνασίου και λυκείου και παρακάτω είναι τα αποτελέσματα .

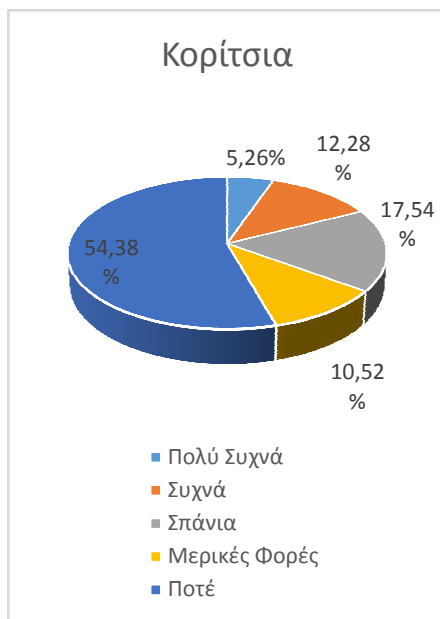
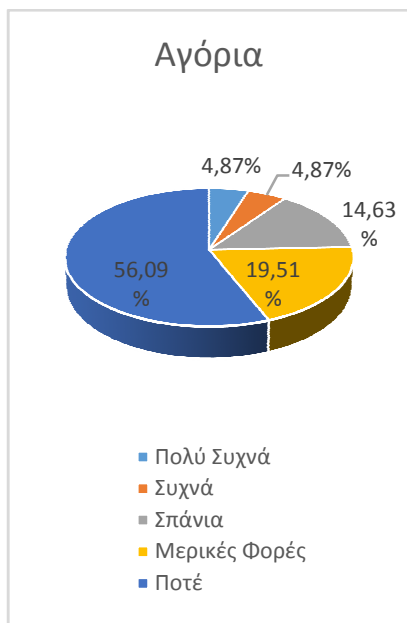
1. Θεωρείς ότι οι σχέσεις σου είναι καλές με τους συμμαθητές σου;

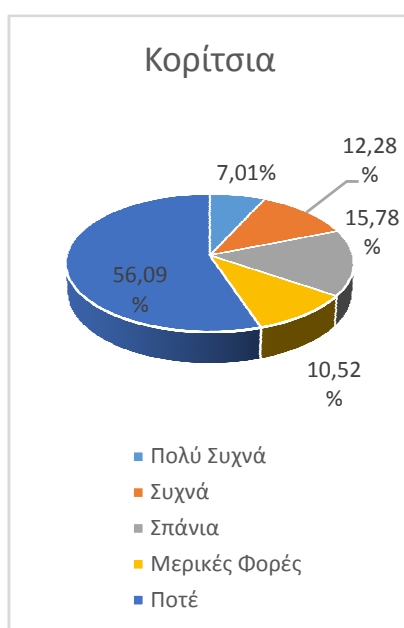
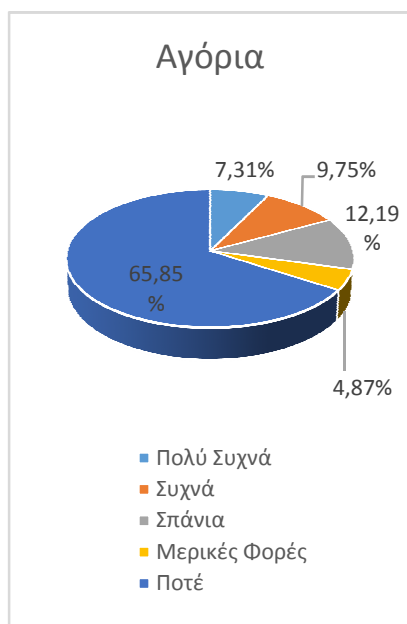
2. Σε ποια ηλικία πιστεύετε ότι υπάρχουν τα περισσότερα περιστατικά βίας;

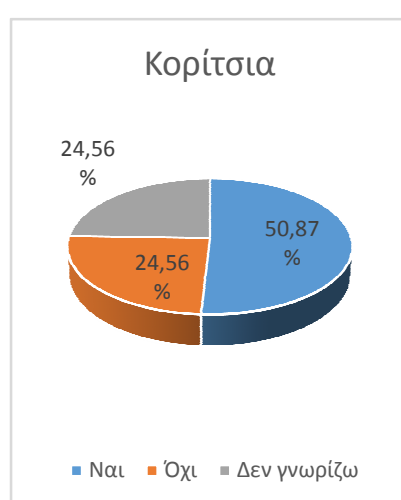
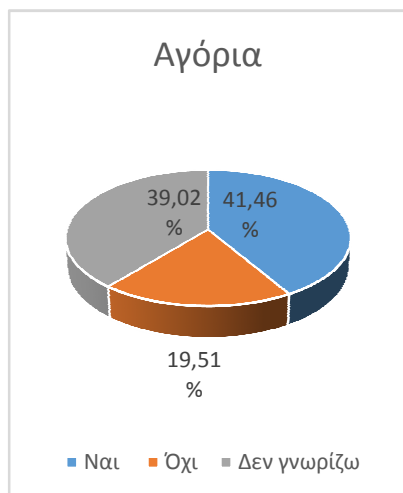
3. Πόσες φορές επέλεξες να αποφύγεις να πας σχολείο ο κάποιος περιστατικό βίας ή εκφοβισμού εναντίον σου ;

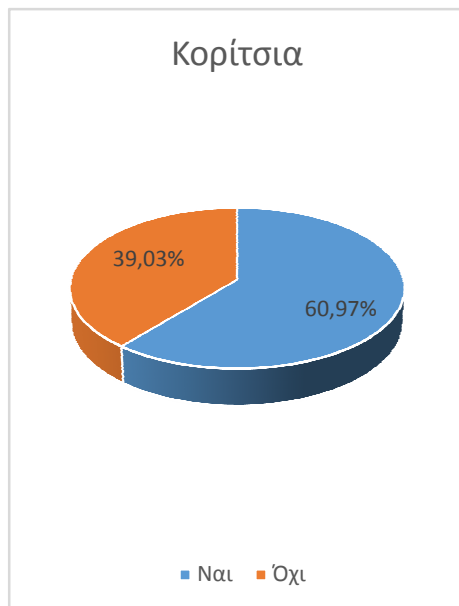
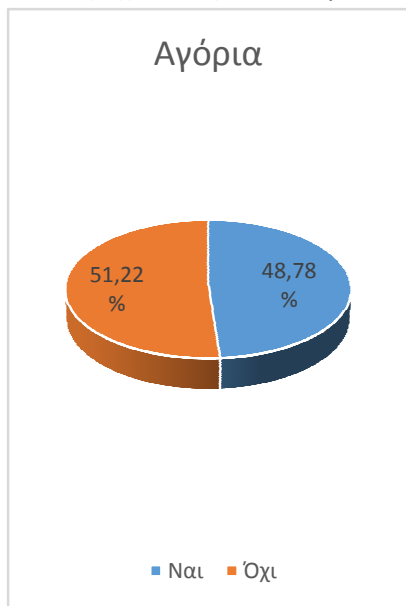
4. Έχεις πέσει θύμα εκφοβισμού εκτός σχολείου;

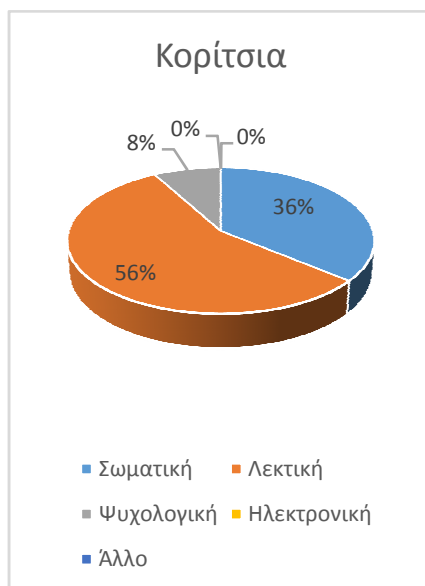
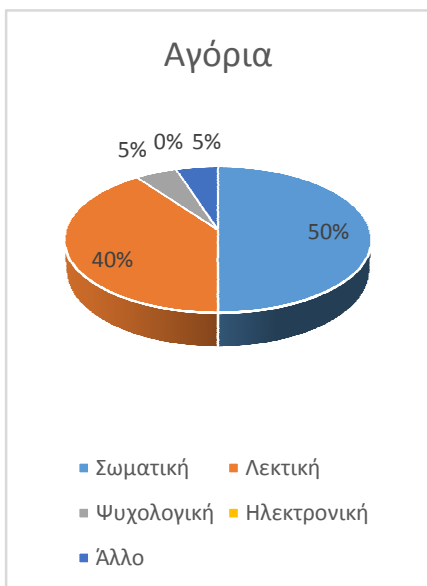
5. Έχεις αντιληφθεί αν κάποιος φίλος σου έχει πέσει θύμα εκφοβισμού;

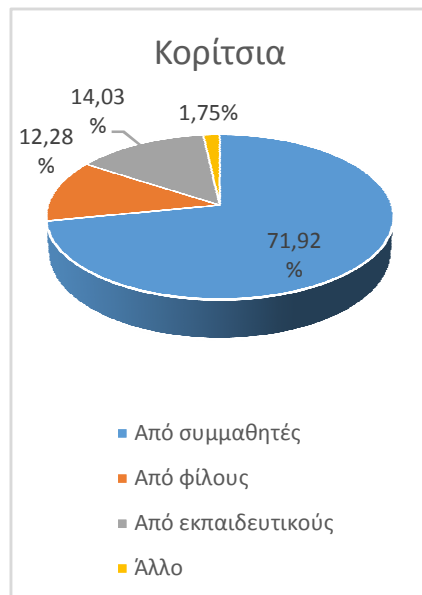
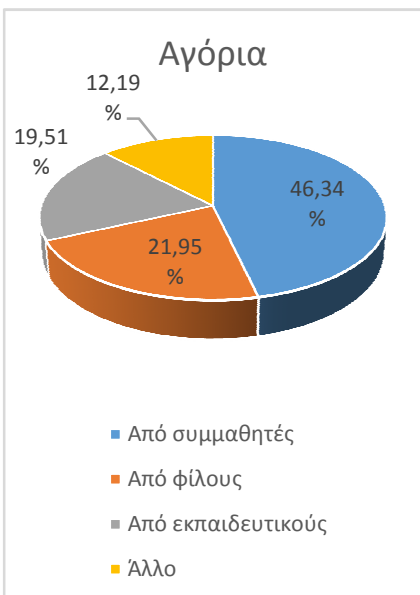
6. i) Έχει ασκήσει ποτέ βία;

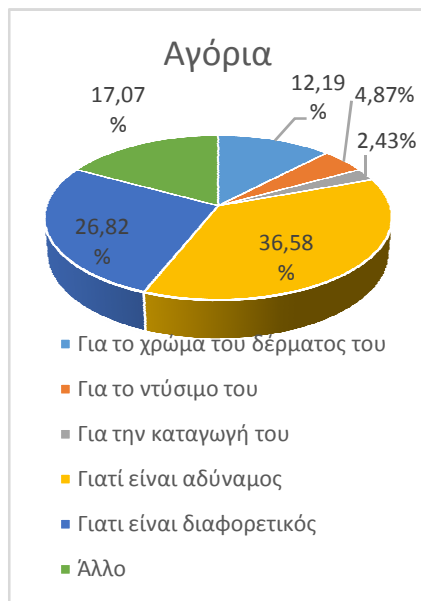
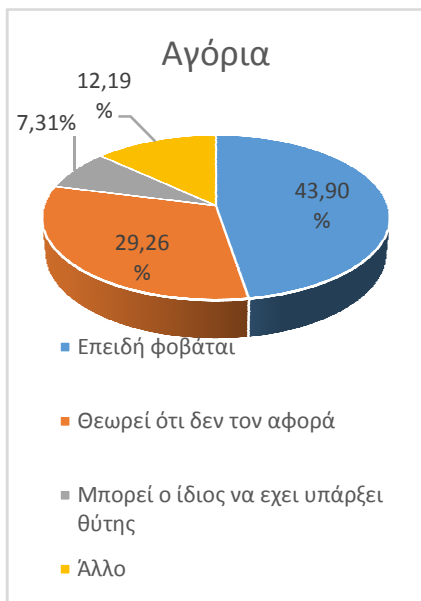
ii) Και αν ναι, με ποιους τρόπους εκδηλώθηκε στο θύμα;

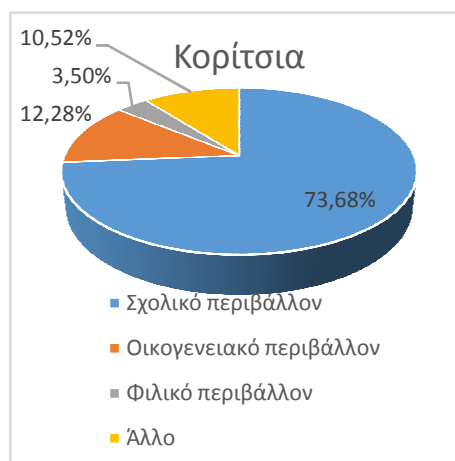
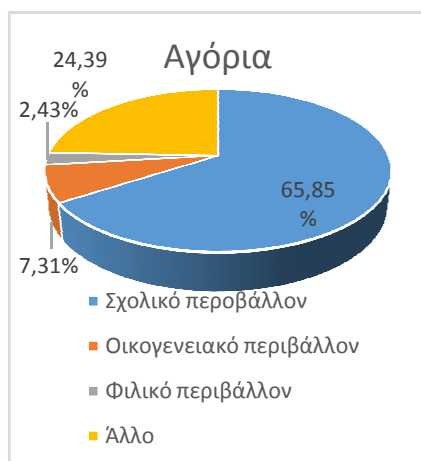
7. Από ποιους ασκείται η βία στο χώρο του σχολείου;

8. Γιατί ο παρατηρητής δεν αντιδρά;

9. Για ποιους λόγους γίνεται κάποιος θύμα εκφοβισμού στο σχολείο;

10. Σε ποιο περιβάλλον συμβαίνουν τα περισσότερα περιστατικά εκφοβισμού ;

Αποτελέσματα Σεμιναρίου

Σύμφωνα με το σεμιναρίου που πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2015 στην Θεσσαλονίκη, αναφερθήκαμε στους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου εκφοβισμού στα σχολεία (bullying), συμπεραίνουμε ότι όταν οι γονείς παρατηρούν ότι το παιδί τους έχει πέσει θύμα εκφοβισμού πρέπει να ακολουθήσει τα εξής:

- Να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν το παιδί τους.
- Να του δώσουν συμβουλές για το τι πρέπει να κάνει χωρίς να επέμβει ο ίδιος.
- Να ακούσουν το παιδί και το να το διαβεβαιώσουν ότι έχει το δικαίωμα να είναι ασφαλές.
- Να παραμείνουν ψύχραιμοι για να μπορέσουν να υποστηρίξουν και να βοηθήσουν το παιδί.
- Να παρακολουθούν την συμπεριφορά του παιδιού.
- Να παροτρύνουν το παιδί να συζητήσει με τα αδέρφια και τους φίλους του για να μην νοιώθει μόνο.
- Να παροτρύνουν το παιδί να παραμείνει ψύχραιμο και να φύγει από το σημείο σύγκρουσης.

Συνέντευξη με το Θύμα

Ομάδα Γ΄ : Το είχες καταλάβει ότι έπεσες θύμα σχολικού εκφοβισμού;

Θύμα : Όχι δεν το είχα καταλάβει. Το κατάλαβα στην ποριά αφού το συζήτησα με την μητέρα μου.

Ομάδα Γ΄ : Τι είδους εκφοβισμού είχες υποστεί και από ποιον;

Θύμα : Είχα υποστεί λεκτικό εκφοβισμό από μια συμμαθήτριά μου στο σχολείο.

Ομάδα Γ΄ : Τι σου προκάλεσε ο εκφοβισμός;

Θύμα : Μου προκάλεσε μεγάλη στεναχώρια και θλίψη μ' αποτέλεσμα να πέσουν οι επιδόσεις μου στα μαθήματα. Επιπλέον μου προκάλεσε τρομερό άγχος, ανησυχία και παραμιλητά στον ύπνο μου το οποίο το αντιλήφθηκαν οι γονείς μου και με ρωτούσαν τι μου έχει συμβεί.

Ομάδα Γ΄ : Για ποιο λόγο είχες υποστεί εκφοβισμός; Το γνωρίζεις;

Θύμα : Ναι το γνωρίζω. Μετά από την βοήθεια των γονιών μου και των καθηγητών μου κατάλαβα τον λόγο για τον οποίο είχα εκφοβιστεί. Ο οποίος είναι η άριστη επίδοση και η επιμέλεια στα μαθήματα.

Ομάδα Γ' : Αρχικά τι σχέση είχες με τον θύτη;

Θύμα : Ήμασταν πολύ καλές φίλες εδώ και πολλά χρόνια, γι' αυτό το λόγο άργησα να καταλάβω τον εκφοβισμό.

Ομάδα Γ' : Ποιο τρόπο χρησιμοποίησε για να σε εκφοβίσει;

Θύμα : Συνεχώς με απειλούσε λέγοντας μου ότι αν δεν έκανα αυτό που ήθελε θα υποστώ άσχημες συνέπειες. Αυτό γινόταν σε καθημερινή βάση στο σχολείο και μέσω μηνυμάτων.

Ομάδα Γ' : Ποια ήταν η αντίδρασή σου στο εκφοβισμό;

Θύμα : Θύμωσα αρκετά και της τόνισα τις αντιδράσεις μου.

Ομάδα Γ' : Πως το αντιμετώπισες;

Θύμα : Με θάρρος και έντονη αντίδραση της εξήγησα ότι αυτό που ασκεί είναι εκφοβισμός και ότι μπορεί να της συμβεί και της ίδιας. Με πολύ συζήτηση με τον θύτη κατάφερα να λυθεί το πρόβλημα.

Ομάδα Γ' : Τι ρόλο έπαιξε το οικογενειακό σου περιβάλλον;

Θύμα : Έπαιξαν τον κύριο ρόλο σ' όλο αυτό που μου συνέβαινε. Μου έδωσαν συμβουλές και μου συμπαραστάθηκαν. Κι έτσι αντιμετώπισα αυτήν την δύσκολη κατάσταση.

Ομάδα Γ' : Ποιος ήταν ο ρόλος των καθηγητών σου;

Θύμα : Συνεργάστηκαν με τους γονείς μου και τους είπαν πως μπορούν να με βοηθήσουν. Επιπλέον τους ανέφεραν ότι αν τα πράγματα έπαιρναν τεράστια διάσταση θα επέβαιναν άμεσα και συνεχώς μιλούσαν στην τάξη για την συνεργασία και την φιλία.

Ομάδα Γ' : Πως νιώθεις μετά την επίλυση του προβλήματος;

Θύμα : Δυνατή όσο ποτέ. Επιπλέον είχα μεγαλύτερες επιδόσεις στα μαθήματα.

Ομάδα Γ' : Ποια είναι οι σχέση σου τώρα με τον θύτη;

Θύμα : Έχουμε τυπική σχέση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα στα πλαίσια του μαθήματος της ερευνητικής εργασίας μας δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε καινούρια πράγματα για το θέμα που αναλάβαμε να ερευνήσουμε. Το θέμα που μας δόθηκε ήταν ο ενδοσχολικός εκφοβισμός (bullying) στην Ελλάδα. Τα θέματα που κληθήκαμε να ερευνήσουμε ήταν: τα είδη του εκφοβισμού, τα αίτια του, τις επιπτώσεις του, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης του. Το συμπέρασμα που βγάλαμε είναι ότι το φαινόμενο του εκφοβισμού εμφανίζεται σε παιδιά γυμνασίου-λυκείου. Το θύμα τις περισσότερες φορές είναι στο περιθώριο, είναι καλός μαθητής και υστερεί σε μυϊκή δύναμη από τον θύτη. Ο θύτης από την άλλη πλευρά καταλάβαμε ότι είναι από τα δημοφιλή άτομα του σχολείου και είναι πού δυνατός. Επίσης είδαμε ότι υπάρχουν και τρίτα πρόσωπα τα οποία είναι απλοί θεατές και δεν αντιδρούν. Επιπλέον μάθαμε ότι το φαινόμενο έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις στην χώρας μας και ελπίζουμε η κυβέρνηση να εφαρμόσει δραστικούς νόμους για το φαινόμενο αυτό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [Wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)
- 5lyk.serron.ser.sch.gr
- 3oepalperisteriou.blogspot.gr
- [Kmade.pde.sch.gr/site](https://kmaked.pde.sch.gr/site)
- [Antibullyingnetwork.gr](https://antibullyingnetwork.gr)
- Δίκτυο Άλφα